

ZGODBE: VAHIDA

Ime: **VAHIDA**

Priimek: **H.**

Starost: **48**

Država porekla: **BOSNA IN HERCEGOVINA,
FEDERACIJA BIH IN REPUBLIKA SRBSKA**

Živi v **Sloveniji** od: **1993**

KRATEK POVZETEK

Vahidi je bilo devetnajst let, ko je izbruhnila vojna v Bosni in tako je bila Vahida prisiljena zapustiti rodno vas blizu mesta Bosanski Novi. Skoraj leto dni je preživela na Hrvaškem pri bratu, da bi si opomogla od travmatičnega pobega. Leta 1993 je prispela v Slovenijo in ostala je približno leto dni v begunskem centru. Pričela je prevajati. Povabili so jo, da se pridruži Mreži šol za begunce. Potem se je odločila, da se vpiše na fakulteto. Zdaj ima magisterij iz angleškega jezika in angleške literature in znanstveni magisterij iz socialne pedagogike. Doslej je delala na nacionalni in mednarodni ravni skupaj z vidnimi izvedenci. Zdaj dela na enem od slovenskih ministerstev.

**»NI TEŽKO ZNOVA ZGRADITI HIŠE,
NI TEŽKO ZNOVA ZGRADITI CESTE,
A TEŽKO JE ZNOVA ZGRADITI ŽIVLJENJE.«**

POBEG

Tako, dejali smo, da je bilo ob izbruhu vojne Vahidi devetnajst let. Iz vasi, raztresenih po okoliških hribčkih, so muslimane pregnali. Spominja se, da je v njeni družinski hiši некоč bilo kar petinštirideset beguncev. Težko je bilo reči, kdo jih je pregnal z domov. So jih pregnali sosede, prijatelji? Ne ve se, preganjalci so bili zamaskirani. Ljudje, ki so se naselili v Vahidinem domovanju, so s seboj prinesli hrano, a je z drugimi niso delili, nasprotno, skrili so jo za težke čase. Vahidina družina je imela žito in zelenjavo, toda v mesecu dni je vse pošlo, kajti nahraniti je bilo treba petinštirideset lačnih ust. Preveč! Hiša je smrdela po hrani, ki je drugi niso pojedli, marveč skrili. To je bil eden njenih prvih vtisov o vojni.

Vahida se spominja potovanja z vlakom, skupaj z mnogimi drugimi. Začuda, ni je bilo strah. Na vsaki postaji je skočila z vlaka, šla iskat vodo za tiste, ki so bili žejni. Tiste, ki so striženje potrebovali, je ostrigla. »Ko je človek v nevarnosti, ko mu grozijo zares, se ne boji. Nima kaj izgubiti,« pravi. Spominja se tudi, da je nenehno govorila. Mati ji je pogosto položila roko na usta, da bi jo utišala. Toda, ko je bila Vahida mlada, se ni bala. Njena mati pa je bila precej bolj izkušena in razumna, pa tudi previdnejša.

Vlak se je ustavil na hrvaški meji. Družina se je ločila. Vahidina mati je ostala na varnem, nekje v Bosni. Vahida je odpotovala na Hrvaško. Približno leto dni je preživela pri bratu, da si opomore od travmatičnih izkušenj. Tudi na Hrvaškem je bila vojna, a ne v Zagrebu.

VAHIDINA ZGODBA

Iz Zagreba je Vahida odpotovala v Slovenijo, v lokalni begunski center v Hrastniku, majhnem industrijskem podeželskem mestu. Natanko se spominja, kdaj je to bilo: 15. julija 1993.

ZGODBE: VAHIDA

Živela je v baraki, si sobo delila z desetimi so-stanovalkami. Da ta bližina ni bila zmeraj prijetna, je odveč poudarjati. V tistem času se je Vahida veliko spraševala o prihodnosti. "Kje bom živela? S čim se bom preživljala? Nisem študirala, nimam znanja, nimam spretnosti". Veliko vprašanj! Pričela je delati, prevajati. Veliko se je naučila o sebi in drugih, o svoji zmožnosti, da je v stiku z njimi. Biti zmožen vzpostaviti in obdržati stike je izjemno pomembno, če je nekdo begunec.

Razselili so se ne le odrasli in starejši, veliko je bilo otrok, razpršenih povsod po Sloveniji, in Vahido so prosili, če bi delala v Šoli za begunske otroke.

"Za Božjo voljo, bom tega sposobna? Nisem študirala, nimam znanja in spretnosti?" Begunec se mora res potruditi, da se nauči jezika države, ki ga sprejema. Dobro mora obvladati angleško. Toda zaupali so ji, da bo zmogla.

"Izobrazbe in znanja ti nihče ne more odvzeti, pa naj se zgodi karkoli," pravi Vahida. "Izobrazba je nadvse pomembna." Vahidi je bilo 24 let, ko je začutila, da mora študirati dalje.

Vahida se je vpisala na Univerzo v Ljubljani, v študij angleščine in angleške književnosti. Njeno dvojno življenje se je tedaj pričelo. Delala je in študirala. Še več, organizacija, kjer je delala, je dobro poskrbela za izobraževanje zaposlenih. Sleherni mesec je bilo tam kakšno usposabljanje za zaposlene in enega do dva dni so porabili, da so razpravljali o svojih delovnih izkušnjah in bili so deležni supervizije izvedencev. Med izvedenci je bila tudi upokojena psihologinja in svoj čas in energijo je posvečala otrokom, ki jih je prizadela vojna. Imela je svojo mednarodno socialno mrežo strokovnjakov iz različnih evropskih držav. Prosila jih je, povabila jih je, da pridejo pomagat.

Prihajali so od vsepovsod: Švice, Nizozemske, Velike Britanije, Belgije. Ta krog

»Jaz
sem v redu,
ti si v redu.«

znancev in prijateljev, kolegov je na nek način postal tudi Vahidin krog. Na te ljudi se je lahko naslonila, se zanesla, da bo od njih dobila pomoč, ko bo potrebno. «

Begunske družine, ki so živele v barakah, so želele le, da čas mine, čakale so, da se situacija spremeni. O šolanju otrok pogosto niso razmišljale. Hoditi v šolo, to je nekaj, kar počnemo v mirnih časih, ne v vojni. Pa je res tako? Starši so se težko odprli in njihov odnos do šole se je prenašal na otroke. Otroci si niso želeli hoditi v šolo. Če so že prišli, so prišli kar v pižami. Veke so se jim lepile od spanca. Toda Vahida in drugi učitelji iz tega niso delali drame. Sprejeli so jih in zlagoma so otroci pričeli prihajati snažno oblečeni k pouku. Eden od temeljnih načinov učenja je posnemanje in to se je zgodilo v Vahidinem razredu.

Še več, za otroke so organizirali psiho-socialno pomoč in četudi ni znala plesati, naj bi Vahida učila otroke plesa. Pa se je, ko jih je učila, tudi sama naučila plesati tako kot druge stvari mnogokrat pred tem. In tako so bili otroci veseli, da so lahko javno nastopali. Bili so srečni, kajti ploskali so jim. Ponosni in veseli. Prišli so tudi starši in bili so ponosni nanje. Ponosni in srečni so bili. In kakšna je bila Vahidina vloga pri tem? »Pomagala sem šoli in šola je pomagala meni«.

Leta 1994 je Vahida usklajevala pomožne učitelje begunskih otrok in takrat je bila v tesni povezavi z upokojeno psihologinjo, ki je bila seveda starejša od Vahide, bolj izkušena, imela je precej več znanja. To je bila za Vahido srečna okoliščina. V njej je odkrila mentorico. "Ni večje sreče," pravijo Kitajci, "kot je imeti učitelja."

Ko je pričeladlati, je mentorico tudi spremljala na svojo prvo transkontinentalno konferenco v Edmond v Kanadi. Njena mentorica je tam moderirala delavnico o prostovoljstvu. Vahida se je tresla od strahu in ni vedela, kaj naj sama pove o prostovoljstvu. Potem pa, Evreka! Pričela je pripovedovati svojo

ZGODBE: VAHIDA

lastno zgodbo. Čutila je, da je številno občinstvo utihnilo in mislila je, kako slaba je. Na koncu si ni upala pogledati po dvorani. Ploskali so ji stoje, nagradili so njeno iskrenost, kongruentnost in seveda znanje. Ta izkušnja jo je okrepila in ko se je vrnila k študiju, je bila manj plašna in bolj je zaupala vase. Prišlo je do resnične transformacije.

Leta 2000 so Vahidi podelili slovensko državljanstvo.

PRIPADANJE

Vahida pripada vsaj dvema kulturama: bosanski in slovenski. V Ljubljani se počuti doma, kadar gre v Bosno, pravi, da gre domov k mami. Do obeh kultur ima kritično distanco, utemeljeno na refleksiji in transformativnih silah njene osebnosti. Vahida pravi: »Mi v Sloveniji.« Vahida pripada novi družbi, ker se je pripravljena učiti in se razvijati skupaj s svojim socialnim okoljem.

MEJNIKI IN STRATEGIJE V PODPORO VAHIDINEMU TRANSFORMATIVNEMU VKLJUČEVANJU

Če analiziramo Vahidin tok življenja, ugotovimo, da je njen psihološki profil takšen, da spodbuja vključevanje, da se znova postavi na noge, da lahko preživi travme. Njen odnos do drugih je, kot pravi: »Jaz sem v redu, ti si v redu.« Pomembno je s kom so begunci povezani, kajti ta človek je most med njihovo in novo družbo. Prav tako je pomembno, da begunec zadrži prednosti svoje kulture. Večkrat je Vahida razmišljala o prihodnosti: vpisala se je na univerzo, v dodiplomski in podiplomski program. Njen znanstveni magisterij je bil povezan z njenim delom, motivacijo, prostovoljstvom. Še zmeraj je v

»Nekateri se postavijo na noge, drugi klecnejo, nekateri gredo dalje zaradi tega, kar so doživeli ali zato, ker se doživetemu upirajo.«

dobrih odnosih z mentorico, za katero je bila tudi Vahida vir znanja. Slovenščine se je naučila z delom, študijem, delovanjem. Skorajda brez naglasa je. Tekoče govori in piše v več jezikih, njeno delo ni omejeno le na eno državo, marveč se širi v Evropo in svet. Dobro komunicira. Je dober projektni vodja, zna delovati v timu. Povezuje ljudi, ustanove, področja dela, ciljne skupine. Rada rešuje probleme in rada ima problemsko učenje.